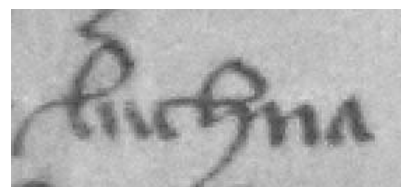

Lúčna 1362 —Cigel' 2014

Prvá písomná listina o našej obci je datovaná na
11. septembra 1362.

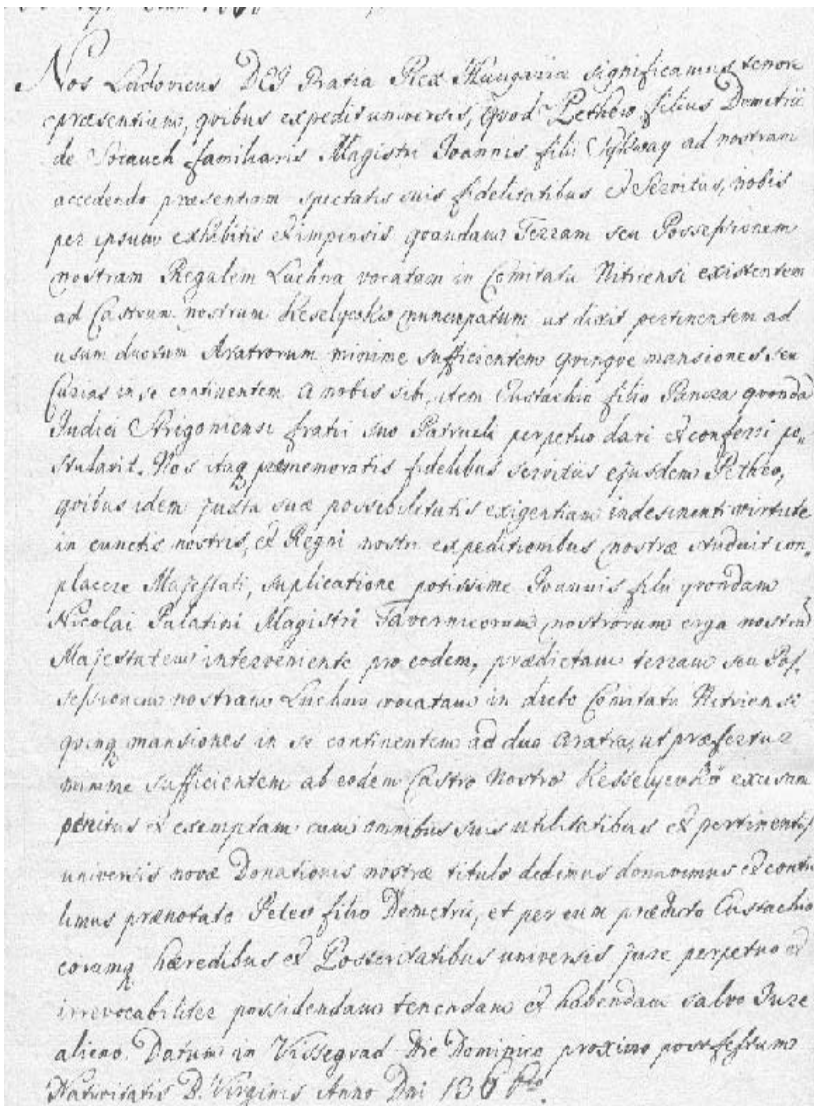
„Nos Ludovicus DEI Gratia Rex Hungariae significamus tenore praesentium, quibus expedit universis, quod Pethew filius Demetrii de Socauch familiaris Magistri Johannis filii Nikolai ad nostram accedendo presentiam spectatis suis fidelitatibus et Servitus, nobis per ipsum exhibitis et impensis quondam Terram seu Possessionem nostram Regalem Luchna

vocatam in Comitatu Nitriensis existentem ad Castrum nostrum Keselywkw nuncupatum ut dixit pertinentem ad usum duorum Aratrorum minime sufficientem quinque mansiones seu Curias in se continentem a nobis sibi, item Eustachio filio Pouka quonda Judici Strigoniensi fratri suo Patrueli perpetuo dari et conferri postutavit.

Nos itaq prememoratis fidelibus servitus eiusdem Pethev, quibus idem juxta sice possibilitatis exigentiam in destinenti virtute in cunetis nostris, et Regni nostri expeditionibus nostra studuit conplacere Majestati, supplicatione potissime Joannis filii quondam Nicolai Palatini Magistri Tavernicorum nostrorum erga nostra Majestatem interveniente pro eodem, praedictam terram seu Possessionem nostram Luchna vocatam in dicto Comitatu Nitriensi quinque mansiones in se continentem ad duo aratra, ut praefertur minime sufficientem ab eodem Castro nostro Keselyevko excisam penitus et exemptam cum omnibus suis utilitatibus et pertinentis universis novae Donationis nostrae titulo dedimus donavimus et contulimus praenotato Petev filio Demetrii, et per eum praedicto Eustachio eorumq heredibus et Posteritatibus universis jure perpetuo et irrevocabiliter possidendam tenendam et habendam salvo Jure alieno.

Datum in Vissegrad Die Dominico proximo post festum Nativitatis D. Virginis Anno Domini 1362“

Datum in Vissegrad Die Dominico proximo post festum Nativitatis D. Virginis Anno Domini 1362“

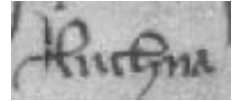
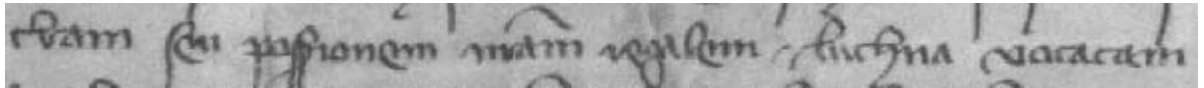

Vysvetlivky ku textu prvej písomnej zmienky:

- Lúčna

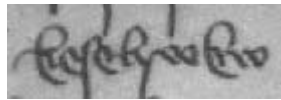
(Luchna) –

ide o prvú písomnú zmienku o našej dedine, Lúčnej v Nitrianskej stolici, pri hrade Sivý Kameň. Neskôršie zmienky uvádzajú aj názov Lúčka, i Lúka. Nový názov Cigel sa začína uvádzať v listinách od roku 1415, kedy sa spomína Cigel, inak zvaný Lúčka.

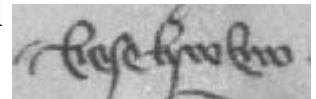
- Sivý Kameň

kovskej a Nitrianskej stolice, niekoľko km Kakašovcom, Jelšavským. V

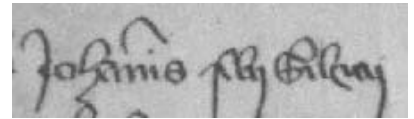
(Keselywkw) – kráľovský hrad na hranici Tece, dnes takmer úplne rozobratý, stojí nad dedičňou od Cigľa. Patril uhorským kráľom, potom roku 1434 kráľ daroval

hrad Sivý Kameň Gregorovi Majténimu a jeho dedičom. Patrili k nemu poddanské dediny Podhradie, Sebedražie, Nováky, Horná Ves, Štefan-Lehota, Papova Lehota, Bystričany a Čereňany.

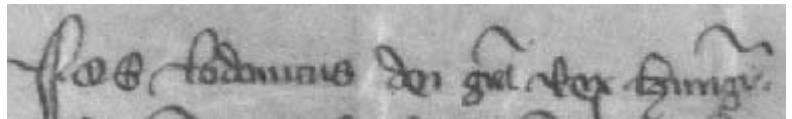

aj
va

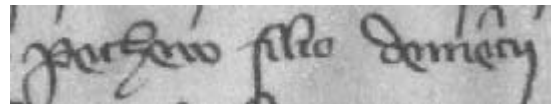
- Magister Ján – syn palatína Mikuláša Žambockého (Gilétfy), kráľovský pokladník (taverník), so svojim bratom Mikulášom boli istého času aj kastelánmi hornonitrianskych hradov - prievidského, bojnického a sivokamenského.

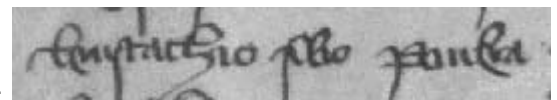
- Eudovít – uhorský kráľ Eudovít I. Veľký z Anjou, žil v rokoch 1326 – 1382. Jeho 12 – ročná dcéra Mária v roku 1383 priznala mestu Prievidza mestské privilégia.

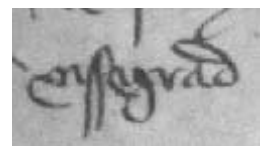
- Peter (Pethew) – vojak, kráľovskou donáciou získal Lúčnu spolu so svojim bratrancom Leustachom (Leustachio). Jeho otec, Demeter, bol zo Šútoviec. Petrova manželka bola Ilona, z rodu Diviackovcov, krátko po donácii ovdovela a ostala v Cigli so svojimi synmi, Beňadikom a Petrom.

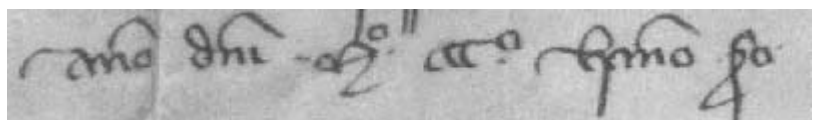
- Leustach (Leustachio) – Petrov bratranec, jeden z dvoch prvých majiteľov Lúčnej. Syn ostrihomského sudcu Pavka (Pouka). V Ostrihome (Strigonium) pôsobili aj Diviackovci - Barlev a Jaroslav. Leustach žil v Tržmeli, pri Komjaticiach, spolu s manželkou a deťmi – Michalom, Ladislavom, Jánom a Margarétou. O Lúčnu sa najprv nezaujímal (nevedel o donácii?), až v roku 1397 si jeho synovia Michal a Ladislav prevzali svoju polovicu Lúčky. Neskôr darovali časť Cigľa Margaréte, jej vnučka Barbora mala s Jánom Rišňovským jediného syna, Ondreja. Rod Rišňovských bol v Cigli niekoľko generácií, po nich dedili Šókyovci, Balogovci, Šándorovci.

- Vyšehrad – ide o starobylý hrad nad riekou Dunaj, v Maďarsku. Tam sa narodil aj budúci kráľ Eudovít Veľký z Anjou.

- Nedeľa po sviatku Narodenia Márie Panny, 1362 – pripadá na 11. september 1362.

Prvá písomná zmienka (MOL DL 75532) a aj ďalšie významné listiny našej obce, staré až 652 rokov, sa zachovali v archívoch šľachtického rodu **Šándor – Metternich**. Vďaka týmto textom vieme niektoré detaily obce a majiteľov Lúčnej, Lúčky - dnešného Cigľa.

Peter a Leustach

Prvými známymi zemianskymi majiteľmi našej dediny boli bratrance Peter a Leustach. Petrov otec bol familiárom kastelána bojnického a sivokamenského hradu a syna kráľovského palatína Mikuláša Gilétfiho—Žambockého, ktorý bol chorvátskeho pôvodu. Petrova matka Elena bola z významného hornonitrianskeho rodu Diviackovcov. Leustachov otec bol ostrihomským sudcom a matka pravdepodobne pochádzala z obce Tržmel pri Komjaticiach.

Rišňovskí

Ako dedičstvo po starých rodičoch Lúčku už ako Cigeľ získal Demeter z Tržmela, jeho dcéra Barbora mala s Jánom z Rišňoviec pri Hlohovci jediného syna, Ondreja. Ondrej Rišňovský mal kúriu v Rišňovciach, podarilo sa mu udržať vlastníctvo jednej - hornej polovice Cigľa v sporoch s Majténiovcami aj Kostolániovcami (dolná polovica od čias Turzovcov už patrila Bojniciam), ale jeho synovia Imrich a Ladislav už nemali mužských potomkov, takže rod Rišňovských v Cigli skončil. V roku 1549 sa uvádza v daňovom súpise obcí Nitrianskej župy polovica dediny Cigeľ so 4,5 dvormi ako vlastníctvo Imricha a Ladislava Rišňovských, druhá polovica vo vlastníctve Bojníc. Dcéra Imricha Rišňovského, Anna, sa vydala za zemana zo Sasinkova, ich dcéra Anna zas za Baloga z Nebojsy a zas ich dcéra Alžbeta za Ladislava Šándora zo Slávnice pri Trenčíne. Ich podiel v Cigli bol vždy venom nevesty a posilnil majetok ženícha.

Šándorovci a Pálfiovci

Vicežupan Nitrianskej župy Ladislav Šándor mal s Alžbetou Balogovou tri deti. Anna sa vydala za Madočániho z Turca, Michal si vzal Evu Kerekešovú a Adam Boru Majténiovú. Každý mal určitý diel v Cigli, ale aj v iných častiach kráľovstva, najmä v Nitrianskej a Trenčianskej župe. S koncom Turzovcov a v čase nástupu Pálfiovcov na bojnické panstvo zálohovali okolo roku 1660 všetci traja svoje podiely v Cigli Pálfiovcovi a sídlo tejto vetvy Šándorovcov sa presťahovalo do dediny Bajna pri Ostrihome. Ako pamiatka po Michalovi Šándorovi a Eve Kerekešovej dnes v Bajne stojí kaštieľ Šándorovcov. Škoda, že nie v Cigli. No na druhej strane, my tu máme nádherný hrad – zámok v Bojniciach. Zásluhou Pálfiovcov máme v Prievidzi krásny barokový kostol (ktorého výstavba začala v roku 1666) a aj v Cigli bol okolo roku 1762 na mieste pôvodného dreveného kostola postavený nový kamenný kostol sv. Matúša. Začiatkom 18. storočia sa Michalov syn Melchior Šándor zo Slávnice a Bajny stal barónom, jeho vnuk Anton získal v roku 1788 titul grófa a Antonov vnuk gróf Móric Šándor z Bajny bol vo svojej dobe uznávaný najväčším odborníkom na kone v celej Európe (prezývali ho „bláznivý jazdec“).

Šándor – Metternich

Rakúsko-uhorský štátny kancelár Klement Metternich mal sedem detí, z nich dcéra Leontína sa vydala za grófa Mórica Šándora a ich dcéra Paulína, grófka Šándorová zo Slávnice sa v roku 1856 vydala za svojho strýka, o 18 rokov mladšieho brata svojej matky, Richarda. Týmto nezvyčajným rodinným putom boli slovensko - uhorský rod Šándorovcov a rakúsky rod Metternichovcov dvojnásobne zlúčené do jedného rodu **Šándor – Metternich**. Paulína s Richardom už nemali mužského potomka a tak rod po meči vymrel. Pra-pra-pra-pravnučka v Cigli obľúbeného Michala Šándora, **kňažná Paulína Šándor-Metternich** bola najbližšou priateľkou francúzskej cisárovnej, aristokratkou a podporovateľkou umenia. Určovala módné trendy vo Viedni i v Paríži – dámske večierky, korčuľovanie, bojovala za práva žien, podporovala umenie a kultúru. Zachoval sa jej portrét od maliara Degasa, propagovala diela hudobníkov Wagnera a Smetanu, spisovateľa Dumasa a ďalších. Bola svedkom slávy i pádu francúzskeho i rakúskeho cisárstva a v prvých rokoch po 1. svetovej vojne sa stala živým symbolom dvoch stratených svetov...

Pamiatkou po troch súrodencoch Šándorovcoch v Cigli sú dodnes miestne hodové slávnosti v septembri. V čase sviatku mecenáša nášho kostola, Sv. Matúša apoštola a evanjelistu, si Michal, Adam a Anna Šándorovci pozvali svojich poddaných do kúrie, kde ich pohostili. Každý poddaný dostal 20 fenigov, piť a jesť. Zeman zabil dvojročného teľa, 2 ošípané a dal napiecť koláčov pomazaných hruškovým lekvárom. Pijatikou bola pálenka zarobená zo šámu, neskoršie zvaného gajstu. Pri hostine účinkovala miestna hudba. Tento zvyk na Matúša Cigeľčania zachovávajú podnes.

Zdroje: <http://mol.arcanum.hu/>, www.vrchvoda.sk

© Ivan Kadlečík, OZ Vrchvoda, 2011 - 2014,